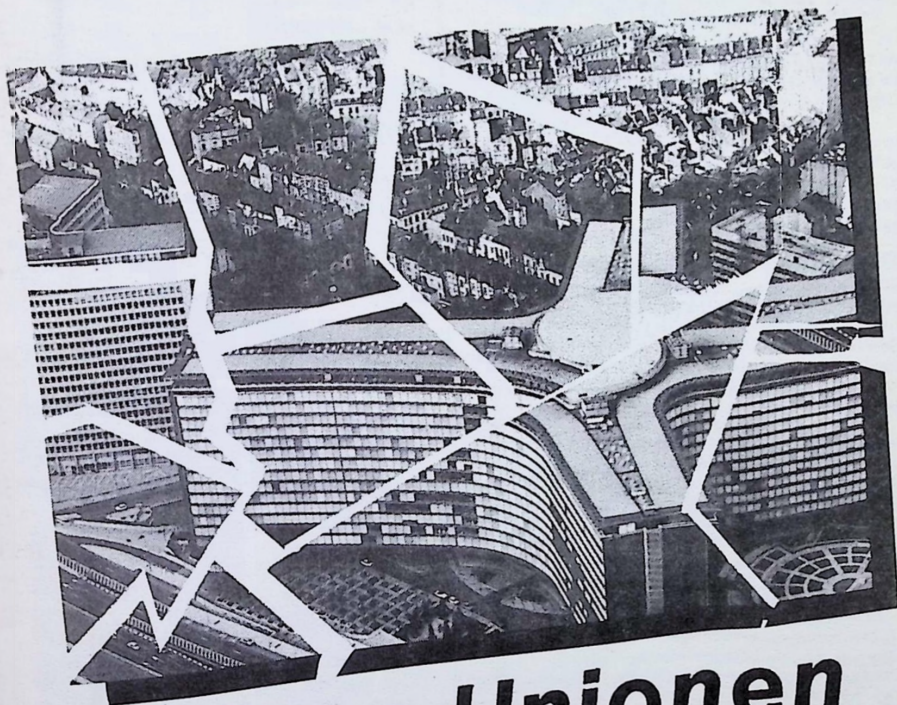


kt

15

Oktober 1987



•EF og Unionen •Det 'røde kabinet'

ER EF PÅ VEJ MOD UNIONEN?

Det spørgsmål analyserer Andreas Nissen i en artikel i anledning af, at Danmark for tiden besidder formandskabet i EF. Artiklen er et bidrag til at udvikle KAPs EF-politik i sammenhæng med partiets samlede internationale og sikkerhedspolitiske orientering.

VALGET GAV IKKE NOGET "ARBEJDERFLERTAL".

Morten Meisner trækker den historiske udvikling op fra VS's brud med "Det røde Kabinet" i 1967 til det røg ud 20 år efter med en støtte til et "arbejderflertal".

desuden bringer dette nummer artikler

- om Budgetdepartementets økonomiske redegørelse
- om Philippinernes fortsatte store og uløste problemer
- om en bog om Libanons historie
- om en bog, som i sommer skærpede den ideologiske kamp mellem marxismen og idealismen.



Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv



3260882642

FORLAGET KT
ISSN: 0109 - 890 X

PRIS: 15,- KR.



DET FØRSTE folketingsvalg i Danmark i over tre og et halvt år viste, at højretendenserne i vælgerbefolkningen og dermed også i arbejderklassen stadig styrkes. På den ene side rykkede de i forvejen højredrejede yderligere mod højre - over mod Fremskridtspartiet. Dette skyldes givet ikke mindst dette partis hetz mod flygtninge og fremmedarbejdere, dets modstand mod miljø-forsvaret og dets angreb på ydelser på socialbudgetterne.

Til dette kommer så, at Fælles Kurs kom i tinget på en ligeledes reaktionær politik og på en spillen på den stærke mand, der skal rydde op i det hele. Dette parti perverterer begrebet arbejderparti og socialismen.

PÅ DEN anden side samledes alt, hvad der kan kaldes venstrefløj om en støtte til "arbejderflertallet" med en stærkt forøget støtte til SF, der har dette "arbejderflertal" med Socialdemokratiet som stort set enest programpunkt. Samtidig bevarede socialdemokraterne nogenlunde deres tilslutning.

Med VS's forsvinden ud af folketinget er enhver tendens til noget der bare minder om revolutionære standpunkter forsvundet fra den parlamentariske arena - og VS havde inden da frivilligt kastet sig ud i reformismens sump.

I DET politiske billede står den revolutionære politik mere i skyggen end nogensinde tidligere efter 1960'erne. Men samtidig vil den enorme opsvulmning af tilslutningen til SF på et tidspunkt vise sig at indeholde uoverstigelige modsætninger, som meget vel kan betyde en sprængning. Til den tid vil KAP stå med et klart og velkonsolideret revolutionært alternativ. Et sådant grundlag har KAP allerede i dag.

Svend Aage Madsen

Indhold:

EF - på vej
mod unionen?.....s. 3

Erfaringer med det første
'arbejderflertal'
- og VS idag..... 15

KORT OM:

Aquinos "gule revolution"... 24

Regeringens nedskærings-
politiske linie. Om
budgetredegørelse 1987..... 26

DEBAT - ANMELDELSER - DIGTE m.m.:

Jeg er palæstinenser 23

*Rigdom på oplysning -
begrænset horisont*
- anmeldelse..... 28

En nødvendig bog
- anmeldelse..... 31

Civilisation 33

Kontrovers til dagen 34

kt

Kommunistisk Tidsskrift udgives fire gange årligt af
Kommunistisk Arbejderparti.
Redaktion: Kari Sønsthagen(ansv.), Philip Arctander og et udvalg.
Produktion: Forlaget KT. Tryk: Tryk 16, København.
ISSN: 0109 - 890 X. Pris i løssalg: 15,- kr. Du kan få de kommende
fire numre tilsendt ved at indsatte 60 kr. på giro 7089465,
Forlaget KT, Studiestræde 24, 1455 Kbh K., mrk. 'KT-abb.'

EF - på vej mod unionen ?

Af Andreas Nissen

I ÅR er det 30 år siden, at Romtraktaten blev underskrevet - en anledning, som EF bruger til at fejre sig selv. Skulle det ikke mærkes så meget i Danmark, så er det ikke til at overse i Belgien, hvor forfatteren af denne artikel bor. Her får "Europa" endnu mere spalteplads end sædvanligt, og fejres ved det ene usmagelige arrangement efter det andet.

I år - nærmere betegnet andet halvår af 1987 - er det atter Danmark, der har overtaget formandskabet i EF's ministerråd. Det vil sige, at den danske regering skal lede arbejdet med gennemførelsen af EF's lovgivning, og at den danske regering skal føre forsedet i EF's politiske samarbejde.

Det bliver også i år, at "Den europæiske Fællesakt", bedre kendt som "EF-pakken, træder i kraft. Samtidig er det iøvrigt femten år siden, at debatten op til folkeafstemningen i oktober 1972 rasede. Alt dette giver en udmærket anledning til at prøve at komme med en vurdering af, hvor EF står i dag.

Lige siden debatten op til

folkeafstemningen har Folkebevægelsen mod EF sagt, at EF ville betyde udslettelsen af Danmarks selvstændighed, at målet med EF var at skabe et Vesteuropas forenede stater, hvor Danmark ville ende som nordtysk provins. KAP har måske ikke helt delt Folkebevægelsens skrækvisioner, og vi har ihvertfald ikke kunnet goute-re dens skønmaling af et "demokratisk, selvstændigt Danmark", bare vi ikke var medlem af EF. Men vi har været konsekvente modstandere ikke bare af dansk medlemskab, men af EF som sådan, fordi EF i sit væsen er et samarbejde mellem de vesteuropæiske monopolkapitaler og fordi det dermed er en trussel ikke bare mod det danske folks selvbestemmelsesret, men et redskab, der vender sig mod hele den vesteuropæiske arbejderklasse, og som også bidrager til udbytningen og undertrykkelsen af folkene i den 3. verden.

Før vi går igang med at se konkret på, hvad der er kommet ud af EF, og hvordan fremtidsperspektiverne tegner sig, så er det nødvendigt at forudskikke en en-

kelt bemærkning om forholdet mellem retorik og virkelighed.

Mange er unægtelig de taler, som har lovprist den "europæiske enhed", og som har udmalet visioner om "et stadig snævrere samarbejde mellem frie europæiske nationer" osv. Mange er også de rapporter og planer om en "europæisk union", som har set dagens lys i årenes løb, og som Folkebevægelsen med stor fornøjelse har brugt for at vise, at nu var det alvor med "unionen". Men før man tager disse deklarationer for pålydende skal man huske på, at de som regel har deres rod i en latinsk retorisk tradition, som er temmelig fremmed for os. De mange højtklingende fraser skal tages som - fraser, ikke som konkrete politiske programerklæringer.

For EF's daglige virkelighed er en helt anden. Det er en virkelighed, hvor der kæmpes sammenbidt for forskellige og modstridende interesser, og hvor alle - også de, der holder de mest gribende festtaler - forsøger at hente så mange fordele for sig selv ud af EF som muligt.

EF er i praksis en ramme for den kapitalistiske rivalisering. En nyttig ramme for kapitalen og for de kapitalistiske statsapparater; men en ramme inden for hvilken egeninteresser og ikke luftige enhedsvisioner er afgørende.

Den institutionelle konflikt - et permanent træk i EF

Lad os se lidt nærmere på denne ramme, dvs. EF's struktur. Denne tør jeg nok forudsætte, at læserne kender i store træk; men det kan måske nok være nyttigt at re-

petere nogle vigtige karakteristika. Som institution er EF en blanding af en traditionel samarbejdsorganisation mellem uafhængige stater (som f.eks. FN og OECD) og et organ med overnational myndighed.

EF vedtager direktiver og forordninger, som er bindende for medlemsstaterne, og som disse skal optage i deres nationale lovgivning. Hvis EF-lovgivning og national lovgivning er i modstrid med hinanden, så er EF-lovgivningen overordnet.

Til at løse konflikter mellem EF og medlemsstaterne eller mellem medlemsstater indbyrdes, når det drejer sig om gennemførelsen af EF's lovgivning, findes EF-domstolen, hvis kendelser er bindende, og som kan omstøde afgørelser hos de nationale domstole om fortolkningen af EF-bestemmelserne.

EF's lovgivning vedtages i ministerrådet, hvor alle medlemslande er repræsenteret af de relevante fagministre eller deres stedfortrædere. I følge Rom-traktaten skulle ministerrådet efter overgangsperiodens udløb i 1966 kunne træffe beslutning om de fleste sager med kvalificeret flertal ud fra et system med vægtede stemmeandele for de enkelte lande ud fra disses befolkningstal. Det var denne overgang til flertalsafgørelser, som Frankrig blokerede i 1966 ved at trække sig ud af EF-samarbejdet. Resultatet blev det berømte "Luxembourg-forlig", ifølge hvilket ministerrådet stadig skulle træffe beslutninger med énstemmighed, såfremt bare ét land mente, at en sag vedrørte dens vitale interesser. Luxembourg-forligets "veto-ret" er ikke en del af EF's traktatmæssige grundlag, men

det er en politisk realitet, som også lå til grund for f.eks. Danmarks indtræden i EF.

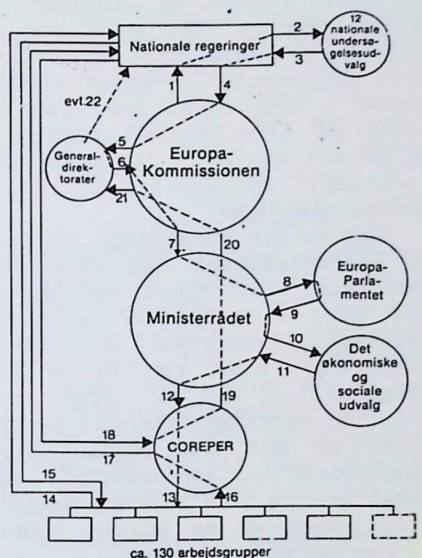
Det er altså i ministerrådet, hvor medlemsstaterne er repræsenterede, og det er her, hvor kompromisserne og studehandlerne indgås.

Ministerrådets modpol er EF-kommisjonen, som dels er det organ, som administrerer den lovgivning, som ministerrådet vedtager, og dels er det organ, som udarbejder de forslag, som ministerrådet skal tage stilling til. Det ligger i kommissionens egeninteresse at drive EF's integration så langt som muligt for på denne måde at styrke sin egen rolle inden for EF. Omvendt er ministerrådet interesseret i at holde kommissionen i tømme for at undgå en udhuling af sin egen kompetence.

Denne tovtrækning mellem ministerråd og kommission foregår dagligt og i stort som småt. Mest dramatisk kommer konflikten til udtryk i slagsmålet om landbrugspolitikken, men den gennemsyrrer hele EF's aktivitet. I det store og hele bliver kommissionens forsøg på at erodere ministerrådets kompetenceområder afvist; men her og der lykkes det alligevel kommissionen at tiltuske sig nye beføjelser, som hver for sig kan synes ubetydelige, men som måske kan blive springbræt for nye fremskud.

Normalt får kommissionen opbakning af EF-parlamentet, dette underlige hybridforetagende, som skal repræsentere det "folkelige" og "demokratiske" element i EF, men som ikke har nogen lovgivende kompetence (den ligger jo hos ministerrådet). Også efter vedtagelsen af EF-pakken har EF-parlamentet hovedsageligt kun ret til

Beslutningsprocessen i EF



Diagrammet viser nemt og overskueligt den "enkle" beslutningsproces i EF.

at udtale sig, men ikke beslutningskompetence. Hovedhindringen for, at EF-parlamentet kan komme ud over sin nuværende position som snakkeklub, er ministerrådet, hvilket bevirker, at parlament og kommission normalt står på samme side i EF's institutionelle konflikt.

EF-parlamentet skal godkende EF's budget, og på dette område kan det altså udøve en reel indflydelse; men ellers er dets placering i EF's beslutningsproces marginal. Parlamentet skal udtale sig om alle forslag, der behandles i ministerrådet; men disse udtalelser tages sjældent alvorligt her - med mindre de passer ind i den ene eller den anden medlemsstats kram. Dette gør naturligvis kun EF-parlamentets

frustration større, og det er da også betegnende, at EF-pakken hos det store flertal af medlemmer af EF-parlamentet blev anset for at være fuldstændig utilstrækkelig, hvis parlamentet - sådan som de ønsker - skal få en reel indflydelse på EF's beslutningsproces og dermed en reelt legitimerende funktion i forhold til EF-landenes befolkninger.

Det er min vurdering, at selv om EF-parlamentet med EF-pakken har fået lidt flere muligheder end før - muligheder som det selv sagt vil udnytte - så er dets placering inden for EF stadig marginal, og det er næppe troligt, at ministerrådet vil acceptere, at det skal afgive reel kompetence til parlamentet. Hovedaktørerne i EF's indre beslutningsproces er og bliver kommissionen og ministerrådet.

Målene: det indre marked og den politiske union

Efter disse foreløbige kommentarer til EF's struktur vil jeg gå over til at se på, hvad det

egentlig er for et foretagende, som vi har at gøre med.

Forkortelsen EF dækker over "De europæiske Fællesskaber". Flertalsformen antyder, at der er tale om flere organer, nemlig tre:

- Det europæiske økonomiske Fællesskab, EØF
- Det europæiske Kul- og Stålfællesskab, også kaldet Kul- og Stålnationen, samt
- Det europæiske Atomenergifællesskab, EURATOM.

De tre organisationer var oprindeligt adskilte; men blev i 1965 slået sammen til én organisation med fælles organisatorisk struktur. EF kaldes også for "Fællesmarkedet", og denne betegnelse udtrykker mindre, hvad EF er, end hvad det er hensigten, at det skal blive.

EF er en toldunion, det vil sige, at der ikke opkræves told i den indbyrdes samhandel imellem EF-landene, og at EF i samhandelen med ikke-EF-lande har fælles toldsatser.

Gennem udviklingen af den fælles landbrugspolitik har EF også udviklet et fælles marked

De offentlige interventionslagre af landbrugsvarer i EF (i 1000 tons)

	31/12 1981	31/12 1982	31/12 1983	31/12 1984	31/12 1985	31/12 1986	31/3 1987	Sidste tal i dages forbrug (1985 forbrug)	Sidste tal i pct. af års- produktion (1985)
Smør	12	90	691	851	994	1333	1278	295	62,9
Skummet- mælkspulver	277	550	990	631	541	855	799	184	41,7
Oksekød	231	232	425	680	730	514	613	32	8,3
Hvede	2978	6300	6016	8800	10027	7703	5824	39	7,7
Byg	740	1625	990	1845	4315	2853	2558	22	4,7
Rug	321	293	206	426	1062	1112	1050	132	29,8

Kilde: EF-kommissionen

for landbrugsvarer, og landbrugs-politikken skulle i hvert fald i teorien være et instrument, som kunne regulere landbrugsproduktionen inden for EF på tværs af landegrænserne. (Jeg skal ikke i denne sammenhæng komme ind på landbrugspolitikken iøvrigt, men vil henvise til min kronik herom i Arbejderavisen nr. 13/87: "Vinsøer og smørbjerger").

Det, som jeg vil pointere her, er, at et fælles marked indebærer meget mere end blot at afvikle toldskranker landene imellem. Det er EF's mål, at varer, tjenesteydelser og personer skal kunne bevæge sig frit. For at det skal kunne lade sig gøre, er det nødvendigt at afvikle alle de forskellige nationale ordninger, som hæmmer den frie bevægelighed. Det er de såkaldte "tekniske handelshindringer": dvs. forskellige tekniske normer og standarder, miljøkrav, tilskud og subventioner fra det offentlige osv. Det er også forskellige nationale uddannelsessystemer og uddannelseskrav, som hindrer, at man uden videre anerkender aflagte prøver fra ét land i et andet. Det er nationale beskyttelsesordninger, som forhindrer, at udenlandske firmaer uden videre kan udøve deres virksomhed i et land på bekostning af 'landets egne' firmaer. Det er forskelle i beskatnings- og afgiftssystemer, som betyder, at virksomheder belastes forskelligt fra land til land. Det er den praksis, at den offentlige sektor i de forskellige lande favoriserer virksomheder fra deres eget land ved offentlige anlægsarbejder og indkøb. Det er forskellene i den økonomiske politik i bredere forstand, for eksempel med hensyn til renteniveau, valutakurser, finanspoli-

tik, som giver til tider stærkt varierende rammebetingelser for kapitalen. Det er forskellene i arbejdsmarkedspolitikken, som giver forskellige konkurrencevilkår. Og man kunne fortsætte listen adskillige sider endnu.

Det, som jeg har forsøgt at antyde med denne lille opremssning, er, at udviklingen af et fælles indre marked i sin konsekvens indebærer ensretning af stort set det totale samfundsliv i hele EF: økonomisk politik, erhvervs politik, miljøpolitik, uddannelsespolitik, arbejdsmarkedspolitik, trafikpolitik osv.

Denne konsekvens er de mest ivrige unionstilhængere også rede til at drage, selv om de også erkender, at det vil tage lang tid, før den kan blive til virkelighed.

Foreløbigt er deres mål noget mere beskedent. I forbindelse med EF-pakken blev det proklameret, at EF skal søge at virkeliggøre det "indre marked" frem til 1992. Målet er at fjerne de "tekniske handelshindringer", som i dag betyder, at der for mange produkters vedkommende stilles forskellige krav til tekniske specifikationer, emballering, mærkning osv. i de forskellige EF-lande.

Men før vi ser nærmere på, hvordan det går med virkeliggørelsen af dette mål, er det nok nødvendigt at sige noget om det politiske sidestykke til det fælles marked.

For tilhængerne af det "forenede Europa" har aldrig tænkt i udelukkende økonomiske baner. En harmonisering af økonomi og handel forudsætter også et stadig nærmere politisk samarbejde og skabelsen af overnationale institutioner. Målet er at gøre det kapitalistiske Vesteuropa til en

samlet økonomisk og politisk magtfaktor, som vil kunne måle sig med USA og Sovjetunionen i verdenspolitikken. Ud fra en erkendelse af, at ingen af de mellemstore kapitalistiske magter i Vesteuropa på egen hånd vil kunne hævde sig i den kapitalistiske rivalisering ønsker tilhængerne af Unionen at samordne disse mellemstore magters kræfter, således at de samlet kan blive en kapitalistisk magt af første rang.

Hermed udtrykker de i og for sig en objektiv interesse hos det vesteuropæiske bourgeoisie. Problemet er bare, at den vesteuropæiske kapital ikke er tilstrækkeligt europæiseret til, at den uden videre trækker i retning af en vesteuropæisk fælleskapitalisme. Der er selvfølgelig mange multinationale vesteuropæiske selskaber; men de samarbejder oftere med selskaber fra USA eller Japan end med selskaber fra andre EF-lande. Der findes eksempler på vesteuropæisk samarbejde mellem monopolkapitalistiske firmaer, som har haft succes, f.eks. Airbus Industrie (med selskaber fra Frankrig, Storbritannien, Vesttyskland og Spanien); men de er indtil videre snarere undtagelsen end reglen.

Samtidig modvirkes integrations- og harmoniseringsbestrebelse af, at der i Vesteuropa ikke findes én klart dominerende magt. I EF er der fire "store" - Vesttyskland, Frankrig, Storbritannien og Italien - sammen med en kødrand af mindre og mellemstore stater. Godt nok er Vesttyskland klart den økonomisk stærkeste magt inden for EF; men det er langt fra altdominerende. Ikke mindst Frankrig passer på, at Vesttyskland ikke bliver alt for stærkt.

Det vil sige, at samtidig med at EF kan blive et instrument for den vesteuropæiske monopolkapital i rivaliseringen med USA og Japan, så er EF samtidig rammen for en indbyrdes kapitalistisk rivalisering.

Det er efter min opfattelse denne dobbelte rivalisering, som ligger bag ved EF's meget modsigelsesfyldte udvikling: på den ene side ambitiøse planer om "en stadig tættere union", på den anden side krise og stagnation.

Et indre marked i 1992?

Som nævnt ovenfor er EF's proklamerede økonomisk-politiske hovedmål at få skabt et fælles indre marked for varer og tjenesteydelser frem til 1992. Til den ende har EF-kommisionen fået til opgave at udarbejde de meget omtalte godt 300 direktivforslag, som skal gøre dette mål til en realitet.

Foreløbig kan man konstatere, at det går meget trægt med at få disse forslag lodset gennem ministerrådet. Praktisk talt alle forslag berører vigtige nationale interesser, hvilket betyder benhård og forbitret købslåen i ministerrådet med den deraf følgende udvanding af kommissionens forslag, hvis forslagene skal have en chance for at blive vedtaget. Allerede nu er det i EF-kredse en offentlig hemmelighed, at året 1992 er helt urealistisk, hvis arbejdet fortsætter i det nuværende snegletempo - og der er ingen grund til at tro, at det ikke skulle gøre det.

Lad mig illustrere problemerne med et enkelt eksempel: lufttransporten. Allerede i 1980 fremlagde EF-kommisionen et di-

rektivforslag til liberalisering af luftfartsmarkedet i EF. Som bekendt er rute- og fragtmarkedet stramt reguleret af aftaler mellem de forskellige landes regeringer, som giver luftfartsselskaberne nøje definerede rettigheder til at beflyve bestemte ruter. For eksempel har Danmark og Italien indgået en aftale om flyvningen mellem København og Rom, således at SAS og Alitalia deler denne rute. Hvis SAS ønsker at udvide antallet af flyvninger til Rom, så skal Alitalia have ret til at få lige så mange flere flyvninger til København osv. Samtidig kan SAS ikke uden videre begynde at oprette ruter til f.eks. Torino eller Napoli uden forudgående aftaler.

Og sådan er systemet hele vejen igennem. De forskellige nationale luftfartsselskaber har på denne måde delt markedet op imellem sig, og de er i stand til at kontrollere priser og markedsandele.

Dette gennemregulerede marked er selvfølgelig en torn i øjet på tilhængerne af et "frit" marked, hvor de stærkeste af luftfartsselskaberne kunne få lov til at udkonkurrere de svagere, sådan som det har været tilfældet i USA efter "derugeleringen" af det amerikanske luftfartsmarked.

Men nu har alle EF's medlemsstater - bortset fra Luxembourg - nationale luftfartsselskaber. Og f.eks. Grækenland eller Irland er absolut ikke interesserede i et system, som vil konkurrere Olympic Airways eller Aer Lingus ud af markedet.

Så selv om kommissionens oprindelige forslag til liberalisering af luftfartsmarkedet er blevet blødt op og modificeret adskillige gange, så er det sta-

digvæk ikke, efter 7 år, blevet vedtaget, og der er ikke noget, der tyder på, at noget forslag bliver vedtaget foreløbigt.*)

Den samme situation genfindes på masser af andre områder: hvis gennemførelsen af et "fælles marked" truer vigtige interesser hos nationale kapitaller eller kapitalgrupper, så vil de yde forbitret modstand, og de vil som regel være i stand til at blokere vedtagelsen af væsentlige ændringer. Således har EF-kommisionen nærmest desperat forsøgt at få medlemslandene til at afvikle deres subsidier til stål- og værftsindustrien; men uden nævneværdige resultater. Og det bliver ikke anderledes, bare fordi de samme regeringer har skrevet under på EF-pakken og højtideligt forsikret, at de vil afvikle disse subsidier og lignende nationale støtteordninger.

Mit svar på spørgsmålet i overskriften til dette afsnit må være et klart nej. Et "frit" indre EF-marked vil ikke være en realitet i 1992, og sikkert heller ikke i 2002, fordi de "svagere" nationale kapitaller tilsammen formentlig stadig vil være stærke nok til at kunne bremse processen, som ville kunne sætte især vesttysk og hollandsk kapital til

*) Siden artiklen blev forfattet, er der sket det, at EF's transportministre er blevet enige om et kompromis, der giver en vis liberalisering af prispolitikken. Samtidig er det så fuldt af undtagelser og særordninger, at det er milevidt fra den totale liberalisering og deregulering, som Kommissionen oprindeligt foreslog. Men dette kompromis er foreløbig ikke blevet vedtaget p.g.a. en strid mellem Spanien og Storbritannien om Gibraltars lufthavn. Spanien fastholder, at englænderne har bygget lufthavnen ved Gibraltar på et område, der ligger på spansk territorium, medens englænderne benægter! Der står sagen for tiden!

at dominere det vesteuropæiske marked totalt.

I denne forbindelse er det nok værd at gøre opmærksom på, at EF's udvidelse med en række syd-europæiske lande - Grækenland, Spanien og Portugal - har svækket integrationskræfterne. Disse lande har sammen med Storbritannien og Irland, de to andre økonomisk svage stater, tilstrækkelig styrke til at bremse en udvikling i EF, som ville blotte dem alt for meget for konkurrencen fra de stærkere og mere aggressive vesteuropæiske kapitaler.

EMS - en delvis succes

Der er imidlertid også områder, hvor tilhængerne af en union kan registrere fremskridt. Det vigtigste er nok det europæiske monetære samarbejde, EMS, på grundlag af ECU'en, den europæiske regningsenhed.

ECU'en er ikke en valuta i traditionel forstand. Man kan ikke få pengesedler i ECU, og man kan ikke gå ind i en bank og veksle f.eks. danske kroner til

ECU.

ECU'en er først og fremmest EF's monetære regningsenhed. EF's budgetter udarbejdes i ECU, som baserer sig på en vægtet kurv af EF-landenes valutaer. Men det er unionstilhængerens vision, at ECU'en efterhånden skal blive en regulær valuta, som kan konkurrere med dollar og yen på det internationale valutamarked, og som gradvis skal erstatte de enkelte medlemslandes valuta.

Så langt er det ikke kommet endnu, og det vil nok i mange år endnu være fremtidsmusik; men ét vigtigt skridt er blevet taget, nemlig udviklingen af "Det europæiske monetære samarbejde", EMS. EMS indebærer, at medlemslandenes valutaer ikke svinger frit i forhold til hinanden, men kun må bevæge sig inden for snævre grænser i forhold til indbyrdes fastlagte normalkurser. Hovedvalutaen inden for EMS er D-marken, og EMS betyder i realiteten, at de øvrige valutaer bindes til D-marken.

Netop af denne grund er kun en del af EF-valutaerne faktisk med i EMS, idet det britiske og irske pund, samt de græske, span-

EFs budget i milliarder kroner

	1973 1)	1975 1)	1980 1)	1984 1)	1985 1)	1986
Landbrugsområdet, prisgarantier	28,5	31,8	80,0	145,5	163,6	175,8
Landbrugsområdet, strukturpolitik	2,6	2,4	2,3	5,9	6,3	7,2
Regionalpolitik	-	1,1	5,7	11,7	13,6	20,2
Socialpolitik	2,1	2,7	4,9	11,1	13,3	21,0
Forskning, energi, industri, transport	0,6	0,8	2,5	5,0	5,5	5,5
U-landsbistand	0,4	1,9	4,3	7,2	8,5	9,1
Administration	1,9	3,0	6,9	10,6	11,4	13,4
*) Refusion til medlemslandene + reserver	2,4	3,2	6,0	22,9	10,6	26,9
I alt	38,5	47,0	112,5	220,0	232,8	279,1

Kilde: EF

Note: Betalingsbevillinger, i løbende priser.

1) Incl. tillægsbudgetter

2) Incl. rabat til de nye medlemslande

EF's budget viser klart, at det handler om "flæskepriser".

ske og portugisiske valutaer står uden for. Omvendt deltager den norske krone, selv om Norge ikke er med i EF.

EMS er det mest markante udtryk for den vesttyske økonomiske dominans inden for EF, idet der hermed i praksis er skabt en slags "D-mark-zone".

Nu er det imidlertid kun Vesttyskland og Holland blandt EMS-landene, som har væsentlige overskud på betalingsbalancen, og som derfor ikke har haft større problemer med den stadige opskrivning af EMS-valutaerne i forhold til dollar.

For Danmark har politikken med den "faste krone", som Schlüter-regeringen erklærer at ville følge, imidlertid haft alvorlige konsekvenser. Kronen er faktisk i løbet af de sidste par år blevet opskrevet i forhold til ikke bare dollar, men også det britiske pund og den norske og svenske krone, medens kursen har været næsten stabil i forhold til D-marken. Det vil sige, at dansk eksports stilling er blevet forringet eller ikke har været forbedret i forhold til alle de vigtigste danske eksportmarkeder. Hermed har den danske regering bevidst ofret konkurrencefordele på EF-integrationens alter.

Valutasamarbejdet er nok det tydeligste eksempel på, hvordan integration eller harmonisering bliver til fordel for de stærke og til skade for de svage. Det viser også, hvordan EF-samarbejdet fremtvinger tilpasning af den økonomiske og monetære politik, atter på de stærkestes præmisser.

Jeg har hermed ikke sagt, at et kapitalistisk Danmark uden for EF ville kunne føre en økonomisk politik uafhængig af omverdenen. Min pointe er såmænd bare, at EMS

betyder en yderligere indskrænkning af det i forvejen beskedne råderum, som små kapitalistiske stater har på det kapitalistiske verdensmarked, og at det også er det, som er meningen med EMS og EF som sådan.

Videre er det min pointe, at netop EMS og den dermed forbundne integration af EF-landenes økonomiske og monetære politik kan være en faktor, som på længere sigt kan drive en videre udbygning af det fælles indre marked igennem på trods af de modstridende nationale kapitalinteresser.

EF - en politisk faktor?

Det vigtigste element i EF-pakken er nok, at EF-landenes udenrigs- og sikkerhedspolitiske samarbejde nu er blevet traktatfæstet. Tidligere var EPS - "Det Europæiske Politiske Samarbejde" - en uformel tilføjelse til det "regulære" EF-samarbejde. Nu er det blevet officielt anerkendt som en integreret bestanddel af EF. Det er i fuld overensstemmelse med, hvad EF's fædre ønskede i sin tid.

Hvis EF med tidens løb skal blive mere end et økonomisk og handelsmæssigt samarbejde, så må det også udvikle en fælles udenrigspolitik.

Allerede i dag fører EF som institution udenrigspolitik. På mange områder af det internationale økonomiske samarbejde optræder EF som en enhed, repræsenteret af EF-kommisionen, f.eks. i GATT og i det internationale fiskerisamarbejde. Men EF's ageren har været begrænset til en del veldefinerede udenrigsøkonomiske områder, og det er ikke nok til at markere EF som en ny international magtgruppering.

Antal ansatte ved EF's institutioner

	1974	1980	1983	1984	1985	Heraf danske, ca.
PARLAMENTET	1.056	2.573	2.937	2.958	2.941	175
RÅDET	1.324	1.599	1.798	1.792	1.886	120
DET ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG, REVISIONSRETEN m.m.	319	598	694	703	712	35
KOMMISSIONEN: DRIFT	7.204	9.150	10.144	10.349	10.369	390
FORSKNING	2.198	2.736	2.779	2.851	2.260	
DOMSTOLEN	234	362	478	480	480	30
TOTAL	12.648	17.018	18.830	19.133	18.648	750

Kilde: EF

Note: Faste og midlertidige stillinger.

Antallet af ansatte i EF illustrerer godt, at der er grundlag for at snakke om et bureaukrati.

Efterhånden som interessemodsatningerne mellem USA og de større vesteuropæiske magter bliver stadig tydeligere, er NATO ikke længere et tilstrækkeligt instrument til koordinering af vesteuropæisk udenrigs- og sikkerhedspolitik. Konflikterne er senest blevet understreget af uenigheden mellem USA og de store vesteuropæiske magter om diverse "nul-løsninger" for mellem- og kortdistanceraketter i Europa. Storbritannien og Frankrig har som atommagter interesser, som ikke nødvendigvis falder sammen med USA, og i Vesttyskland er der stærke kræfter, som er tilhængere af et nærmere fransk-vesttysk militært samarbejde for at undgå en ensidig afhængighed af et USA, som ikke længere virker så interesseret i at opretholde sin militære tilstedeværelse i Vesteuropa.

EPS kan blive et forum for udviklingen af en tæt fransk-vesttysk alliance, der kan være kernen i en fremtidig vesteuropæisk stormagtspolitik både i forhold til Sovjetunionen og til USA.

Hvis Storbritannien, Italien,

Spanien, Portugal, Grækenland, Irland og Danmark imidlertid ikke skulle være så interesserede i at være baggrund for et tættere fransk-vesttysk samarbejde, ja så er der stadig den mulighed, som er blevet luftet en del gange: et "Europa med to hastigheder", hvor Vesttyskland, Frankrig og Benelux-landene indgår et særligt udenrigspolitisk og militært samarbejde uden om de øvrige medlemslande og på denne måde udvikler sig til en "integrationskerne", hvor de øvrige lande bliver en løsere tilknyttet "periferi".

En sådan udvikling, eventuelt udvidet til en fransk-vesttysk-britisk akse, ville være en konsekvens af, at den vesteuropæiske kapitalisme i stadig større grad har selvstændige politiske, militære og økonomiske interesser, interesser som stadig oftere er i modstrid med den amerikanske imperialismes. Det ville sætte skub i udviklingen af en vesteuropæisk supermagt. Jeg anser en sådan udvikling for mulig, omend langt fra givet, ikke mindst fordi den er i overensstemmelse med ønskerne hos stærke kræfter både i Vesttyskland og i Frankrig. Men

samtidig vil den støde på stærk modstand blandt de EF-lande, som ikke har noget ønske om at se en fransk-vesttysk stormagtsalliance træde i stedet for USA.

Hvis disse visioner bliver til virkelighed, så vil det efter al sandsynlighed ske via et "Europa med to hastigheder", som vil betyde en opløsning af EF, som vi kender det idag.

Konklusion

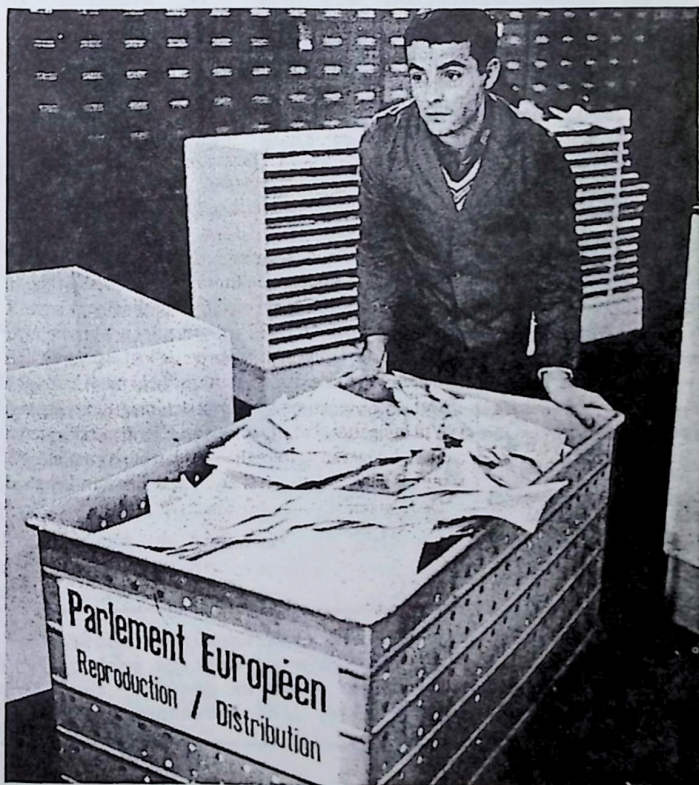
I det foregående har jeg forsøgt at skitsere nogle af de problemer og modsigelser, som EF efter min opfattelse står overfor.

Artiklens udgangspunkt var et

spørgsmål. Sammenfattende vil jeg vurdere, at EF i sin nuværende form ikke er noget egnet udgangspunkt for en egentlig union. En union forudsætter integration og harmonisering. Og denne er kun realistisk, hvis unionens bestanddele står på nogenlunde samme niveau. Men netop ved at optage nye medlemsstater har EF fjernet sig fra den homogenitet, som trods alt prægede de oprindelige seks stater.

De nationale kapitalers interesser har kunnet dominere over de fælleskapitalistiske interesser, som ville betyde en vidtgående underordning under de stærkeste kapitaler.

Et "Europa med to hastighe-



Der bruges store mængder papir i EF-parlamentet. Og det gør det ikke bedre, at de skal oversættes til syv forskellige sprog.

der" kan være en løsningsmodel, som vil kunne få øget tilslutning i de "gamle" EF-stater som svar på den stagnation, som udvidelsen har ført med sig. Men et sådant skridt vil også i realiteten være en opløsning af det nuværende EF. Det er klart, at en sådan situation vil give helt nye muligheder for at få Danmark ud af EF.

Men der er efter min mening ikke nogen grund til, at man burde hilse en sådan udvikling velkommen, fordi det vil betyde, at der så kan udvikle sig en reel union lige syd for vore grænser, som i realiteten vil kunne udgøre en større trussel mod dansk national selvbestemmelse end det nuværende opsplittede EF.

En sådan situation vil for alvor sætte et alliancefrit Danmark i et alliancefrit Norden på dagsordenen, hvis vi vil undgå et Danmark, som bliver en satellit

til en centraleuropæisk supermagt. Hermed antyder jeg også nødvendigheden af, at vi i Kommunistisk Arbejderparti for fremtiden samarbejder vores holdning til EF med vores sikkerheds- og forsvarspolitik, i stedet for at lade de to elementer være relativt løsrevne fra hinanden.

De to grundelementer i vor EF-politik er stadig rigtige: 1) Danmark ud af EF og 2) nej til EF som sådan. Men de må knyttes sammen med overvejelser om, hvordan Danmark kan komme ud af EF, og hvilke konsekvenser det så kan få for Danmarks internationale placering.

Det er mit håb, at denne artikel har kunnet bidrage med nogle enkelte brikker til disse overvejelser.



*** ARBEJDERAVISEN**

ARBEJDERAVISEN er et politisk ugeskrift udgivet af KAP. Det bringer kommentarer til og analyser af vigtige træk og begivenheder i klassekampen. Et abonnement - som er gratis - kan fås ved henvendelse til KAP, Studiestræde 24, 1455 København K. Tlf. 01 152133.

Erfaringer med det første 'arbejderflertal' – og VS idag

Af Morten Meisner

I 1924 DANNEDE socialdemokratiets formand Thorvald Stauning Danmarks første 'arbejderregering' – en socialdemokratisk mindretalsregering. Siden har bøgerlige partier haft regeringsmagten af og til, men ikke i mere end højst tre år i træk – lige indtil Schlüter. De sidste 63 års politiske og økonomiske udvikling har for de godt 40 års vedkommende været under socialdemokratiske regeringer.

I efterkrigstiden har først DKP og senere SF og VS udgjort venstrefløjen til venstre for socialdemokratiet i Folketinget. Og i samfulde 42 år siden besættelsestiden har denne venstrefløj været domineret af et ønske om at 'presse' socialdemokratiet, om at være partiets 'dårlige samvittighed'. Udgangspunktet har været, at socialdemokratiet er et 'arbejderparti', der har stor støtte i befolkningen, derfor kan det bevæges til at føre en 'arbejderpolitik', hvis en venstreopposition gør noget for det.

**Socialdemokratiet og
arbejderklassens bevidsthed**

Det afgørende har været: hvad skal der til for at presse socialdemokratiet? Og hvorfor skulle socialdemokratiet være specielt let at presse? Svaret har – fra 1945 til 1987 – været det samme: Socialdemokratiet er afhængig af en vælgerbasis i arbejderklassen, og da denne basis 'selvfølgelig' vil det bedste for sig selv, så drejer det sig om at få socialdemokratiet til at indse, at hvis partiet ikke ændrer kurs, så vil vælgergrundlaget forsvinde. Forudsætningen for, at den opfattelse kan holdes i live er, at man lukker øjenne for det enkle forhold, at der er en grund til at socialdemokratiet i alle årene har fået så mange stemmer, og at partiet fortsat får det, selvom det ikke bare antydningvis følger den parlamentariske venstrefløjs opfordringer. Grunden er den enkle, at store dele af befolkningen, og vigtige dele

af arbejderklassen grundlæggende set er enig med socialdemokratiet i dets syn på det danske samfund! socialdemokratiet administrerer det kapitalistiske Danmark præcis i overensstemmelse med dets løfter, og sørger for at systemet fortsætter, med skyldig respekt for de økonomiske magthavere: monopolkapitalen og ikke mindst den del af fondskapitalen som partiet har nære politiske forbindelser med. DKP, SF og VS har med mere og især mindre radikale forslag forsøgt at få socialdemokratiet til at gøre noget andet - men deres forslag har hele tiden haft det fundamentale udgangspunkt, som også er socialdemokratiets: at systemet fortsat skal hænge sammen og være funktionsdueligt. Naturligt nok, for ellers vil socialdemokratiet og dets vælgere jo ikke med på vognen.

Hvad disse partier nægter at indse er, at socialdemokratiets vælgere ikke ønsker, at socialdemokratiet grundlæggende skal gøre andet end det, partiet rent faktisk gør. Hvis vælgerne ønskede det, ville de sikkert nok finde ud af at stemme på et andet parti. Ønsker man derfor at socialdemokratiets mange vælgere skal orientere sig anderledes og have andre forventninger og krav til den politiske udvikling, så går arbejdet ikke via et samarbejde med socialdemokratiet, men derimod gennem et sejt arbejde blandt danske lønarbejdere for at overbevise dem om det nødvendige og nyttige i at bryde med den socialdemokratiske logik, der går ud på, at lønarbejdernes krav altid skal bygge på et hensyn til 'samfundets tarv', sådan som de nu fremstår i et monopolkapitalistisk samfundssystem.

Det er svært at opnå dette

brud med reformismen. De, der har kæmpet for det gennem tiderne, har ofte selv opgivet kampen, fordi det var så svært at flytte den dyne af reformistisk bevidsthed, der er så dominerende i Danmark: altså forestillingen om, at et menneskeværdigt samfund under lønarbejdernes kontrol enten er utopisk, eller må realiseres via en fornuftig administration af kapitalismen.

MEN DEN dominerende reformistiske bevidsthed er i dag ikke den eneste ideologiske vanskelighed for at få et revolutionært, samfundsomvæltende perspektiv til at slå igennem i den politiske kamp i Danmark. De sidste femten års omfattende teknologiske udvikling, ikke mindst i forbindelse med den omsiggribende EDB-teknologis indførelse, har også sprængt, hvad der måtte være af fællesskabsfølelse baseret på en reformistisk bevidsthed. I stedet er den nye fremadstormende ideologi en individcentreret livsopfattelse, hvor den enkelte påstås at stå med magten over sit eget liv, og hvor det politiske perspektiv holder sig snævert inden for, hvad den enkelte kan opnå. Man er ikke medlem af en klasse, ens arbejds- og leveforhold er ikke knyttet til den grundlæggende fordeling af de økonomiske ressourcer og af den politiske magt - nej, man er, hvad man individuelt kan drive det til.

Hvad den socialdemokratiske bevægelse har opnået siden 1924 er altså at sætte rammerne for en samfundsudvikling som dels har gjort Danmark til et af verdens højst udviklede monopolkapitalistiske lande, dels har sikret, at den politiske kamp altid holdt sig inden for systemets rammer,

og endelig har lagt vejen åben for 1980'ernes klassemæssige rod-løshed og ekstreme individualisme.

Det er dette socialdemokrati, som i 1987 fortsat er udsat for en voldsom bejlen fra SF's og VS's side. Det er dette parti, de vil presse til at føre en arbejdervenlig politik, og det var det, der blev forsøgt i 1966-67.

Hvad skete da?

Den politiske situation i 60erne

I begyndelsen af 1960erne steg de nominelle lønninger for arbejderne ca. 10%, men reallønnen steg kun 2-3%. Baggrunden for den beskedne reallønsstigning var dels en landbrugspolitik, som førte til højere priser, dels at arbejdsgiverne lagde udgifterne ved lønstigninger på priserne og endelig, at den socialdemokratiske regering indførte en oms (en skat på alle varer, 'omsætningsafgift') på 5%. I 1963 gennemførte regeringen pr. lov en ny overenskomst, som pillede skatter og afgifter ud af dyrtidsreguleringen. Og i løbet af tresserne voksede indkomstforskellene. I 1966 gennemførtes nogle nye boliglove, som skulle sikre et frit boligmarked, dvs. frihed til at husejerne kunne sætte huslejen, som de ville. Disse boliglove gjorde SF til et kardinalpunkt ved folketingsvalget i 1966. SF gik imod boliglovene, kritiserede socialdemokratiet skarpt, og fik ved valget fordoblet sit mandattal fra 10 til 20. Socialdemokratiet gik tilbage med seks mandater. Resultatet betød, at 89 af Folketingets 179 medlemmer var SF'ere og socialdemokrater. Med lidt hjælp fra de nordatlantiske



Hverken inden for Socialdemokratiet eller SF var der udelt begejstring for Jens Otto Krag og Aksel Larsens forhandlinger om en fælles regering.

"Nå ja, men så slutter vi dette møde med en konsolidering af, at vi har vores partier bag os..."

(Bo Bojesen i Politiken d. 27. 11. 1966)

stemmer var arbejderflertallet matematisk muligt - men var det politisk muligt?

S - SF regering går i vasken

Der var nogle problemer. SF gik imod NATO - en alvorlig uenighed med socialdemokratiet som dengang, ligesom i dag, betragtede medlemskabet af NATO som hovedhjørnesteinen i dansk sikkerhedspolitik. Modsætningen var endda ekstra markeret af, at socialdemokratiet på dette tidspunkt støttede den amerikanske regerings imperialistiske krig mod Vietnam, Laos og Kampuchea - socialdemokratiet var en 100% loyal allieret for den store vestlige supermagt. Af andre mærkesager, som skilte de to parter, var som sagt boligpolitikken, og endelig havde SF i generelle

vendinger kritiseret den hidtidige økonomiske politik for at ramme arbejderklassen og berige kapitalen.

På trods af alle disse konkrete og principielle forskelle gik SF ind på at forhandle et grundlag med socialdemokratiet om et eventuelt regeringssamarbejde. En ikke ringe imødekommenhed må man nok sige. Hvad der kom ud af de forhandlinger var et decideret brandudsalg af SFs politik. Aftalens grundsynspunkt blev klart fremlagt i omtalen af den kommende S-SF regerings overenskomstpolitik:

"Regeringen opfordrer arbejds-markedets parter til gennem frie forhandlinger under samfunds-mæssigt ansvar at finde en socialt rimelig løsning på for-dræts overenskomstforhandlin-ger" (min understregning).

Ikke alene var det ikke særlig konkret. Hvad ville regeringen f.eks. gøre, hvis den ikke syntes, at aftalerne var tilstrækkeligt ansvarlige? Men nok så afgørende var hele ideologien bag denne formulering. SF og socialdemokratiet var blevet enige om, at fagforeningerne ikke skulle slås for deres medlemmer, men i stedet sørge for, at samfundet havde det godt! Og opfordringen til at kombinere det samfunds-mæssige ansvar med en "socialt rimelig løsning" var en velkendt melodi: det betød, at de lavest lønnede skulle have lidt mere end de andre arbejdere, således at overenskomstforhandlingernes resultat ikke belastede arbejdsgiverne, men derimod byggede på en omfordeling mellem arbejderne. Del og hersk i S-SF udgave.

Den aftale, SFs forhandlere kom tilbage til SF med, var så slem, at SFs hovedbestyrelse og

folketingsgruppe nedstemte den. Der blev derfor ikket noget regeringssamarbejde. Men hvorfor sagde SF nej, når det kom til stykket? Hovedkraften i den interne SF-kritik var partiets venstrefløj. Pointen i deres kritik både under og efter arbejderflertallet var ikke, at SF skulle afvise at tage ansvaret for det kapitalistiske Danmarks smertefri udvikling, men at SFs forhandlere med socialdemokratiet havde solgt alt for meget ud, til at partiet kunne tage ansvaret. Netop denne principielle accept af at ville tage ansvaret for landets ve og vel, efter at A.P. Møller, ØK, Danfoss og bankernes direktioner har taget deres beslutninger, er den stadige tilbagevendende fælde, alle partier falder i, når de støtter den socialdemokratiske administration af det danske monopolkapitalistiske system - uanset diverse 'betingelser'

Moms og dyrtidsportioner

Der blev ingen arbejderregering i 1966. I stedet indgik S-SF en samarbejdsaftale. Det praktiske resultat af samarbejdsaftalen viste sig, da socialdemokratiet gik i Folketinget med et forslag om en moms på 10%. Dette forslag blev kædet sammen med en skattereform, som betød afskaffelsen af retten til at fradrage betalt skat. Mens skatteændringen var en rent teknisk ændring, så var indførelsen af momsen noget, man kunne tage og føle på. Godt nok indførtes der sociale kompensationer for de lavest lønnede. Men ved at give kompensationen i faste kronebeløb, som blev mindre værd med tiden, ville kompensationernes værdi svinde, medens

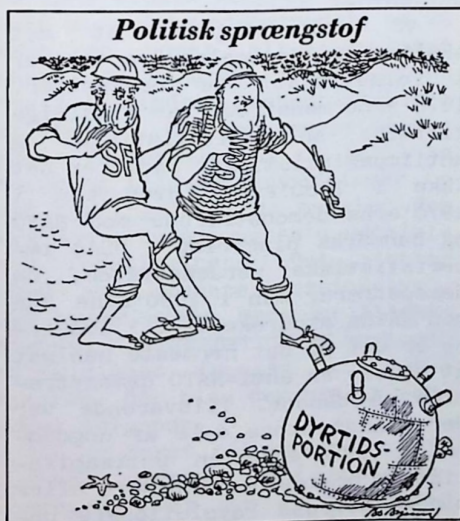
momsen opretholdt sin værdi, fordi den var fastsat som en procentdel af varens pris. SF støttede de socialdemokratiske forslag. SFs argumentation for at stemme for momsen - som blev vedtaget i marts 1967 - var, at det dermed var lykkedes at få et samarbejde med socialdemokratiet. Alternativet ville have været et politisk sammenbrud for arbejderflertallet, og det turde SF ikke tage ansvaret for - heller ikke den venstrefløj, der skarpt kritiserede momsforslaget, medens den stemte for det.

DET NÆSTE store problem for S-SF samarbejdet opstod i november 1967. England havde devalueret med 14%, hvorfor den danske landbrugseksport stod over for en tilsvarende forringelse af konkurrenceevnen. For at løse det problem gennemførte regeringen en

devaluering på 8%. Det betød, at man måtte forvente prisstigninger på 8% på alle importerede varer. Dyrtidsreguleringen indebar, at der herefter ville blive udløst en dyrtidsportion som kompensation for prisstigningerne, og det ønskede socialdemokratiet ikke. Derfor foreslog regeringen, at man i forlængelse af devalueringen snupede en dyrtidsportion. Beregningerne viste, at det betød en gave til arbejdsgiverne på omkring 600 mio. kr. - det var værdien af den dyrtidsportion, de nu slap for at betale.

Nu var grænsen ved at være nået for, hvad SF kunne klare. Eller rettere for hvad dele af SF kunne klare. Flertallet af folketingsgruppen støttede forslaget, men et mindretal gik imod, stemte imod i folketingssalen, hvilket direkte førte til regeringens fald, forlod SF og dannede VS.

Men forud for denne dramatiske udvikling havde der selvfølgelig været en voldsom debat i SF. Pia Dam, en af venstrefløjens repræsentanter, forklarede, at grunden til, at man skulle afvise overfaldet på dyrtidsportionerne var, "...at sælger SF dyrtidsportionerne uden meget væsentlige indrømmelser,.... da er vore fremtidige parlamentariske muligheder reduceret til næsten ingenting..'. Og SFs venstrefløj gik ind i debatten med forslag til alternative indgreb i økonomien, som skulle redde dyrtidsportionerne, men som på den anden side skulle bestå i selektive og generelle skatter. Altså regningen skulle i en eller anden udstrækning alligvel ende hos lønarbejderne. Disse alternativer afviste socialdemokratiet, hvorefter den samme venstrefløj tilbød at stemme for overgrebet på dyrtids-



"Hvis vi sætter den ud af funktion, Jens Otto, så er jeg bange for, at der er andre, der gør det samme ved os."
(Bo Bojesen i Politiken d. 26. 11. 1967)

portionen, hvis den til gengæld kunne få bestemte krav opfyldt!

DET ER påfaldende ved dette arbejderflertals korte historie, at det på trods af al uenighed var muligt for alle i SF, mere eller mindre presset, at acceptere politiske løsninger som byggede på grundlæggende krav om 'økonomisk sammenhæng' og som indebar forringelser for lønarbejderne. Uenigheden gik i sidste ende, når socialdemokratiet satte tommelskruerne på, udelukkende på, hvor store forringelserne skulle være. Det var det, der dengang blev formuleret 'positivt': hvor meget skal vi kræve til gengæld for at stemme for den socialdemokratiske politik?



Da luftnummeret »The Red Devils« gav deres uforglemmelige og uigenkaldeligt sidste forestilling (Bo Bojesen i Politiken, 17.12.1967).

VS efter 1967

Siden tog VS' politik en vending efter kritik fra socialdemokratiet og SF. Disse partier kritiserede VS for at være virkelig-

hedsfjernt og revolutionsromantisk - det havde ikke nogen praktisk politik. VS svarede på den ene side, at partiet sandelig deltog i det parlamentariske arbejde og viste fælles fodslag med de andre 'arbejderpartier' ved at foretrække socialdemokratiske regeringer frem for åbent borgerlige. På den anden side understregede VS, at partiet ikke ville være sikkerhedsnet under en socialdemokratisk regering. Med andre ord: VS havde ikke fortrudt, at det væltede 'arbejderflertallet' i 1967. Partiet førte en politik i Folketinget, hvor det, med daværende VS-folketingsmedlems Preben Wilhjems ord 'stemmer for den mindste forbedring og mod den mindste forringelse'. Samtidig lancerede partiet parolen: 'styrk kampen i hverdagen - stem VS på valgdagen', hvormed man markerede det udenomsparlamentariske arbejdes betydning.

VS understregede, at det skulle være bevægelsernes talerør i Folketinget. De bevægelser, 1970'erne mønstrede var i talrige tilfælde antikapitalistiske og antiimperialistiske. Sådan er det ikke i 1980'erne. Hvor man i 1970'erne demonstrerede mod NATO og Danmarks placering i USAs imperialistiske verdenssystem, da demonstrerer man i 1980'erne kun mod NATOs atomraketter. I 1980'erne er det på det nærmeste håbløst at stable en anti-NATO demonstration på benene. Tilsvarende var der blandt store dele af ungdommen i 1970'erne en antikapitalistisk bevidsthed med mere eller mindre diffuse revolutionære undertoner, medens 1980'erne mønstrer en ungdom, som på den ene side er mere eller mindre kritisk, men som på den anden side i

overvældende grad er systemtilpasset. Disse skred til højre har skabt problemer for den del af VS's politik, som understregede partiets antikapitalistiske linie og det socialistiske perspektiv. De bevægelser, der viste sig på miljø- og fredsområdet, var overhovedet ikke interesseret i disse perspektiver.

VS gentager SFs politik 1966-67

Hvad har VS så gjort, da tiderne skiftede? VS besluttede at 'file sin politik til'. Samtidig med at partiet fastholdt de gamle perspektiver, så blev partiet mere mørt i forhold til socialdemokratiet og SF.

Ved det sidste valg i september 1987 kom det til udtryk i formuleringen om, at partiet vil give et 'arbejderflertal' "lang snor". Hvad indebærer det? På VS's sidste kongres i oktober 1986 blev det understreget, at VS ikke er noget alt-eller-intet parti, og kongressen vedtog, at "selv de mindste forbedringer vil vi støtte". Når man tænker på den gamle VS-formulering om partiets holdning til små forbedringer og små forringelser, da mangler der fra den sidste kongres's udtalelser formuleringen: "vi stemmer imod den mindste forringelse". Det kunne måske være en tilfældighed. Men at det ikke er nogen tilfældighed fremgår af samme kongres. Der blev der nemlig vedtaget følgende:

"VS er parat til at opgive sin gamle modstand mod pakkeløsninger, hvis der er en saglig sammenhæng mellem pakkens elementer, og hvis det samlede resultat er et klart fremskridt. Men VS synes fortsat,

det er dumt og unødvendigt at lave pakkeløsninger, der indeholder tilbageskridt på ét område for at gennemføre et fremskridt på to andre områder."

Her har vi forklaringen på, at det ikke længere er VS-politik at 'stemme mod den mindste forringelse'. Da hele pointen i pakkeløsninger, med en kombination af forbedringer og forringelser, er at gennemføre en omfordeling mellem forskellige grupper af lønarbejdere, da burde VS ikke sidde og håbe på en "saglig sammenhæng"! Det fremgår da også med prisværdig klarhed, at VS vil acceptere forringelser, hvis "det samlede resultat er et klart fremskridt". Det kan de, der får fremskridtet så glæde sig over, medens de, der rammes af forringelserne kan håbe på næste pakke, som forhåbentlig da har blandet kortene lidt anderledes! Den politiske konsekvens af denne politik er entydig: lønarbejderne splittes gennem en VS-støttet del og hersk politik.

Disse skred i VS's gamle politik bringer minderne frem fra SFs rolle i det gamle arbejderflertal. Dengang diskuterede såvel højre- som venstrefløj i partiet, præcis hvor mange nedskæringer SF kunne leve med. VS's overvejelser indebærer, at man har valgt at formulere de politiske hovedspørgsmål på en måde, som ligger i klar forlængelse af socialdemokratiets og SF's ideologi: hvordan fordeler vi det sure og det søde mellem lønarbejderne?

Med andre ord: de reformistiske forestillinger, som VS blev stiftet i et opgør imod, er ved at dukke op i stadig mere konkret form i VS's politik igen. Højre-

bølgen er i fuld gang med at bombe VS tilbage til de positioner, det daværende mindretal i SF indtog under 'arbejderflertallet' i 1966-67: forringelser kan være nødvendige for at vi kan gennemføre forbedringer.

Denne historiske cirkelbevægelse, på vej tilbage til gamle SF-synspunkter, bekræfter med al ønskelig tydelighed, hvad KAP har tordnet i de sidste mange år: Al den megen snak om at VS på den ene side støtter et 'arbejderflertal' og på den anden side vil gå imod enhver forringelse, indebærer en modsætning, som kan falde ud på to måder: enten ved at socialdemokratiet bøjer sig, eller ved at VS bøjer sig. Om der sker det ene eller det andet afhænger af styrkeforholdet i klassekampen. Og så længe styrkeforholdet ser ud som det gør i dag, lige så længe må det naturligvis være VS, der giver indrømmelserne. Så kunne VS vælge ikke at give indrømmelserne - men derefter ville hele propagandaen for 'arbejderflertallet's muligheder jo være helt håbløs. Medens VS i en årrække prøvede at blæse med mel i munden ved at påstå, at det kunne kombinere et konsekvent forsvar for arbejderklassen med en støtte til en socialdemokra-

tisk regering, så erkender VS rent faktisk i dag det umulige i dét forsøg. Derfor siger partiet ja til pakkelsninger og små forringelser - fuldstændigt som SF i 1966-67!

Da to af VS's folketingsmedlemmer i 1986 forlod partiet og meldte sig under SFs faner, afspejlede det ikke nogen medlemsmæssig flugt fra VS til SF. Men det afspejlede en fuldstændig tilsvarende flugt hos VS's vælgere. Springet fra VS til SF er på det principielle plan blevet væsentligt mere overskueligt efter at partiet grundlæggende set er begyndt at stille betingelserne op på den gammelkendte SF-facon.

Historien viser, at sådan ender det, når venstre fløjspartier i musens rolle råber: "Ih, hvor skal vi gungre" til den store socialdemokratiske elefant.

*

Kilder:

Mortensen, H. (red.): "Arbejderflertallet", Røde Hane 1969.
 "Styrk kampen i hverdagen", udtalelse fra VS's kongres 4.-5. oktober 1986 (emmekongres om arbejderflertallet).



JEG ER PALÆSTINENSEREN.

Jeg er fortabt i verden, men det er min skæbne
at blive fundet alligevel.

Det 20. århundredes mirakel er at blive levende
begravet i Sabra.

Hvis jeg vandrer ud fra toppen af Sannine
ville verden finde det underligt.

Ved de ikke, at jeg er et menneske med en sjæl,
og har den fulde evne til at udtrykke mig?

Jeg er skabt af jord og vand.

Jeg løber, taler, danser, laver sjov
og lider.

Jeg ejer ikke andet fra hjemlandet end et dybt
sår i mine håndled og i mit hjerte.

Jeg er palæstinenser.

Hver plet på jorden kender mig.

Ilden berører og brænder mig, og jeg går roligt ud
af den, som strudsehanen, og folk ser på det og gør
intet.

Ved de ikke, at jeg med min kærlighed giver, bærer
og får tålmodighed?

Ved de ikke, at jeg elsker dig?

Jeg elsker dig, mit folk.

Jeg elsker dig, omend jeg ikke spurgte,
om din kærlighed vil gøre mig
levende eller dræbe mig.

Jeg er palæstinenser, og jeg lever på trods
af gårsdagens sår, og lever på trods
af i dags sår - selvsikker, fri, kæmper og fuld af
aktivitet.

Folk siger, det er sært og spørger:

Af hvilken luft ånder han?

Fra hvilke have frelser han sig?

Hvilke storme møder han?

Hvilke bryster drak han af?

På kærlighedens ansigt er jeg et kys.

På barnets mund er jeg et smil.

I dødens mund er jeg en torn.

Under jorden er jeg en vulkan, over den er jeg et
menneske.

Jeg lever med håbet, som gør mig levende og siger
Jeg er palæstinenser.

(En revolutionær)

(Skrevet af en palæstinensisk flygtning,
bosiddende i Danmark.)

KORT OM :

Aquinos "Gule revolution"

I VOR DEL af verden har medierne haft travlt med at hylde Corazon Aquino som en patriot og demokrat, som kunne føre Philippinerne ud af Marcos-diktaturet og frem mod et demokratisk og socialt retfærdigt samfund. Og på trods af den kendsgerning, at USA havde sin store og åbenlyse rolle at spille ved magtskiftet, har også mange på venstrefløjen haft forhåbninger til denne politiker, der jo kom til magten med slagordet "Peoples Power" og i direkte følge af en folkelig opstand. Men er det arbejdernes og de fattige bønders interesser, der er blevet tilgodeset, eller er det bare endnu en variant af den herskende godsejerspolitik, som har kendetegnet Philippinerne siden anden verdenskrig?

Det er klart, at noget er der sket. Undtagelsestilstanden er (foreløbig) blevet afløst af en forfatning og et 'demokratisk' system med en Kongres og et Senat. USA ønskede ikke længere at 'hænge på' et brutalt Marcos-regime, som efterhånden skabte et voldsomt folkeligt oprør, og derfor reelt blev ineffektivt.

SIDEN INDFØRELSEN af undtagelsestilstand i 1972 har den amerikanske politik, styret gennem Verdensbanken og Valutafonden og formidlet via Marcos, gået ud på bremse forsøg på en national industriel udvikling, og i stedet gennemtvunget en omlægning af den klart dominerende landbrugsproduktion samt den svage industri til ren eksport. Bananer og kokos fremfor basisfødevarer til selvforsyning; tekstiler og elektronik fremfor boliger og lokalt anvendelige industriprodukter. De USA-baserede multinationale overtog store dele af industriproduktionen samt forgyldte godsejernes eksportproduktion. Samtidig startede en storstilet kapitalformidling fra udlandet via philippinske statslån, som dels gik til Marcos-, Beenedicto- eller Cojuangco-familiernes egne prestigeprojekter (eller privatforbrug!), og dels gik til udbygning af vej- og el-net for de udenlandske selskaber. På denne måde voksede den philippinske stats udlandsgæld fra 5 mia. dollars i 1977 til 28 mia. dollars idag. Under det politiske jerngreb sikredes det, at kæmpeprofitter strømmede ud af landet, at herskerklassen og godsejerne bredt set svømmede i rigdom, og at en egentlig nationalt baseret industri og kapital ikke kunne bygges op og

derfor idag stort set ikke er eksisterende.

Den philippinske politik - indenfor de formelt afstukne rammer - er derfor godsejerspolitik det hele. I det nyvalgte Senat er kun en enkelt ikke-millionær. I Kongressen er 90 procent godsejere og millionærer - og Aquino selv er godsejer og millionær.

I OKTOBER 1986 bad Aquino Valutafonden om et lån på en halv mia. dollars, mod at Verdensbanken og Valutafonden fik lov at tilrettelægge den økonomiske politik. I løbet af sommeren 1987 er dette blevet konkretiseret på en række områder:

Al udenlandsgæld skal betales: Mens stadig flere lande i den tredje verden nægter at betale hele eller dele af den gæld, der holder dem som nye kolonier for den imperialistiske verden, siger Aquino altså, at folket skal betale det, herskerklassen har lånt til egne prestigeprojekter.

En jordreform skal udformes af den nyvalgte kongres: Det vil altså sige, at det bliver godsejerne, der skal udforme en jordreforms omfang og bestemmelser. Indtil nu er det endda blevet syltet, og en demonstration mod dette blev tidligere på året mødt med skarpskydende soldater. 13 dræbt!

Frit kapitalistisk marked: I Thatcheristiske vendinger erklærer regeringen sig for "Free enterprise". Tusinder af statsansatte skal fyres, og 214 statsejede virksomheder skal nedlægges eller privatiseres.

Kapitalen skal komme fra udlandet: I stedet for nationalisering af de store amerikanske og japanske monopoler, erklærer regeringen nu, at disse monopoler skal forkæles og yderligere udenlandsk kapital lokkes til.

Men de udenlandske investorer tøver, fordi de ikke er trygge ved den politiske uro. Derfor vil den næste konkretisering givetvis bestå i en forsikring fra Aquino-regeringen (eller hvem der måtte tænkes at tage over, hvis hun ikke er 'hård' nok), om at man nok ved hærens og den almindelige undertrykkelses hjælp skal få skabt ro og orden. Allerede nu er dødspatroljer, commandoraides i landdistrikterne og godsejernes private hære igen blevet dagligdag for oppositionelle eller oprørske philippinere.

DEN STADIGE forarmelse og den nylige skuffelse over Aquino-regeringens tomme retfærdighedsretorik har ført til en styrkelse af venstrekræfterne, såvel legalt som illegalt. Der er ingen tvivl om, at den uro, der nu for alvor er gået hul på, ikke vil lægge sig, før de folkelige krav om jordreform, social retfærdighed og national uafhængighed er gennemført. Og det bliver på trods af Corazon Aquino og enhver politiker fra godsejerklassen.

Erik Otterstrøm

Regeringens nedskæringspolitiske linie - om budgetredegørelse 1987

REGERINGENS budgetdepartement, der hører til i Finansministeriet, fremlagde i maj sin årlige budgetredegørelse. Den indeholder en oversigt over de udgifter, som regeringen ønsker, at staten og kommunerne skal afholde frem til 1990. Dermed antyder den også, hvor nedskæringer og forringelser i den offentlige service skal finde sted.

Årets budgetredegørelse hører til de mere åbenthjertige af slagsen. Regeringens hovedmål er, at de offentlige udgifter ikke må stige. Nogle udgifter vil gå op; f.eks. betyder dét, at der bliver flere ældre mennesker, at der skal udbetales et større beløb til folkepension. Derfor må andre udgifter presses ned. Regeringen lægger op til, at det især er kommuner og amter, der skal spare, mens det ikke så meget er staten selv, der skal holde for.

Budgetredegørelsen opdeler de offentlige udgifter i to typer: Driftsudgifter (de daglige udgifter som f.eks. løn) og anlægsudgifter (f.eks. bygning af skoler, broer og naturgasnet). Budgetoverslaget for årene 1988-90 viser ikke de store ændringer i de statslige driftsudgifter. Der er selvfølgelig områder, der skal skæres. F.eks. skal antallet af ansatte, der er knyttet til de videregående uddannelser, reduceres med 700 eller 6% fra 1987 til 1990. Men det er en undtagelse.

Regeringen finder heller ikke tiden inde til at røre ved udgif-

terne til pensioner, arbejdsløshedsdagpenge, efterløn osv. Det er jo valgår. Det er måske også derfor, at regeringen ser lyst på beskæftigelsessituationen. Dens optimisme på dette felt er blevet angrebet af næsten alle (selv af de såkaldte "vismænd") som urealistisk. Hvad der måtte ske, hvis udgifterne til arbejdsløshedsunderstøttelse vokser som følge af øget ledighed, siger budgetredegørelsen intet om.

Budgetredegørelsen indeholder dog den antydning om regeringens planer, at den - som eneste kommentar til emnet - undersøger, hvorledes pensioner og dagpenge mv. er fordelt efter modtagerens familieindkomst. Heri kan der ligge et oplæg til ændring af de hidtidige principper for tildeeling af dagpenge, men redegørelsen går ikke nærmere ind herpå.

SOM NÆVNT er det kommuner og amter, der skal spare. Budgetdepartementet har opfundet et begreb, der hedder "demografisk betingede besparelser". Det betyder f.eks., at når elevtallet falder i folkeskolen, skal der fyres lærere - klassekvotienten må ikke sættes ned. Da der i 1990 vil være 10% færre elever i folkeskolen, end der var i 1986, så skal "lærertimetallet" nedsættes med 10%. Fyringer i stribevis kan forudses.

I denne forbindelse har man også undersøgt kommunernes udgifter til forskellige serviceformål. Det viser sig - siger rede-

gørelsen - at dagplejeudgifterne til børn under 7 år svinger fra 16.000 til 40.000 kr. pr. barn mellem de enkelte kommuner. Tilsvarende bruges fra 20.000 kr. til 49.000 kr. pr. pensionist. Af disse tal konkluderer Budgetdepartementet selvfølgelig ikke, at serviceniveauet nogle steder er for usselt. I stedet hævder de:

"Det er således muligt for nogle kommuner at vælge et lavere ressourceforbrug og alligevel varetage de kommunale opgaver. På denne baggrund synes mulighederne for produktivitetsforbedringer i mange kommuner og amtskommuner at være betydelige." (side 59).

Kort sagt: Færre ansatte skal lave det samme arbejde, og den kommunale service skal overalt ned på det lave - vestjyske - niveau.

Hvad anlægsudgifterne angår, er det også kommunerne, der skal holde igen på næsten alle områder. Kommunerne bør ikke bygge flere børnehaver og skoler, og nye kommunale vejanlæg bør udskydes. De store statslige projekter som Storebæltsbro, motorvejsnet, hybridnet, TV2 m.fl. skal derimod ikke holde for. Her er der jo også stærkere økonomiske og politiske interesser involveret.

Desuden er det planlagt at skære ned på støtten til det såkaldt almennyttige boligbyggeri. Det vil dels reducere byggeriets omfang ved at ramme den kooperative kapital, dels øge huslejen i det byggeri, der faktisk opføres.

På energiområdet skal de sidste dele af naturgasnettet og de decentrale fjernvarmeverker udskydes, mens de store elværkers udvidelsesplaner ikke tænkes beskåret.

HVORFOR ØNSKER regeringen at føre

en økonomisk politik, hvis idé er at vælte de offentlige nedskæringer over på kommunerne?

På den ene side har den private kapital interesse i beskedne offentlige udgifter. Det betyder, at der bliver færre offentligt ansatte og dermed en større reservearmé for den private kapital. Det betyder også, at skatterne kan holdes nede. Begge dele medfører, at kapitalen får lettere ved at holde arbejdslønnen på et lavt niveau.

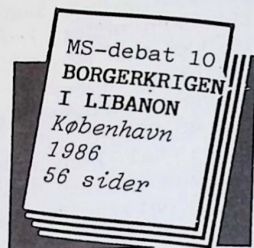
På den anden side har kapitalen en fundamental interesse i, at dets statsapparat fungerer effektivt, og i at statens udgifter gavner kapitalens profit. F.eks. er et veludbygget transport- og kommunikationsnet nødvendigt for rentabel fremstilling og salg - derfor beskæres anlægsudgifterne hertil ikke.

Derimod er kommunernes udgifter i udpræget grad udgifter til befolkningen som helhed - altovervejende til lønarbejderklassen. Her kan der spares, uden at kapitalen generes. Tilmæd skærper en sådan nedskæringspolitik modsætningerne i lønarbejderklassen selv. Regeringens krav om kommunalt udgiftsstop er nemlig samtidig et krav om loft over kommunale skattestigninger. Heroverfor har socialdemokratiet og især SF, angiveligt for at undgå serviceforringelser, krævet kommuneskatterne øget.

På den måde fastlåses de politiske modsætninger mellem et "højre", der går ind for lav (kommune)skat og lavt serviceniveau, og et "venstre", der kræver højt serviceniveau og høj skat. Kampen mod den samlede økonomiske politik forsvinder ind i for kapitalen ufarlige baner.

Bue Nielsen, juli 1987.

Rigdom på oplysning – begrænset horisont



HÆFTET HANDLER om Libanon. Ikke bare om borgerkrigen, men også om resten af Libanons historie. Fremstillingen leder frem til spørgsmålet om, hvorvidt Libanon vil kunne overleve.

Libanon er en stat, som de franske imperialister skabte i 1920 for at beskytte de kristne, der boede dér, og som de samarbejdede med. De kristne samarbejdede med franskmændene for at undgå et storsyrisk eller storarabisk rige, som de hverken politisk eller religiøst havde interesse i. Libanon er også en stat, hvor de traditionelle religiøse ledere har stor magt og indflydelse i såvel politiske, økonomiske og sociale, som militære sammenhænge. Denne indflydelse går også igen i det politiske system: ifølge den nationale pagt fra 1943 deles alle politiske og militære poster mellem repræsentanter for de forskellige religiøse grupper i forhold til den størrelse, grupperne havde ved folketællingen i 1932. Dengang (men ikke nu) var der flest kristne (1). Derfor skal præsidenten være kristen. Idag er det Amin Gemayel, der er en af de traditionelle ledere fra de maronittiske kristne. Ministerpræsidenten skal være sunni-muslim, og formanden for parlamentet skal være shiit. Libanon er en stat, som i 60'erne var et handels- og

finanscentrum i Mellemøsten og den arabiske verden, og hvor regeringens førte en stærkt liberalistisk politik, kun let modereret af en ekspanderende statslig/offentlig sektor, der skulle modvirke en voksende social polarisering (2). Men i 70'erne, da den arabiske nationalisme blev styrket, og PLO blev en magtfaktor i Libanon (3), tørnede de religiøse grupper med deres militser sammen i borgerkrig. En borgerkrig som Israel, USA og Syrien (med Sovjetunionen som medspiller) har blandet sig i. Den har været siden 1975 og er vel ikke afsluttet. Libanon er en stat, hvor politiske ledere lever livet farligt. Druserlederen Kamal Jumblatt blev dræbt i 1977, maronitlederen Bashir Gemayel (som dengang netop var blevet valgt til præsident) blev dræbt i 1982, og den sunni-muslimske leder (og ministerpræsident) Rashid Karame blev dræbt i juni 1987.

BÆK SIMONSENS bog giver en god og detaljeret fremstilling af disse problemer. Man får overblik af at læse den, og den er nem at finde rundt i, hvis man senere vil genopfriske et eller andet, f.eks. foranlediget af, at man har læst en artikel i avisen eller hørt et indslag i radioen.

Dens horisont er dog lidt begrænset. Libanons problemer bli-

ver nemlig ikke rigtig sat i forbindelse med supermagternes rolle i Mellemøsten.

Bæk Simonsen slutter som sagt af med at spørge, om Libanon kan overleve. Trods den libanesiske stats oprindelse som fransk "interessesfære" sætter han fornuftigt nok ikke spørgsmålstegn ved statens legitimitet. Det er der heller ikke grund til. De stater, der blev skabt af Frankrig og England i Mellemøsten efter det osmanniske (tyrkiske) riges sammenbrud under 1. verdenskrig, eksisterer og vil fortsætte med at gøre det. Det kan end ikke panarabiske unionsplaner røkke ved. Men der er dem, der sætter spørgsmålstegn ved, om Libanon skal eksistere i sin nuværende form. Det gør f.eks. syrerne. De mener, at Libanon er en del af det storsyriske rige, og har derfor aldrig anerkendt Libanon diplomatisk. Det nævner Bæk Simonsen ikke. Tværtimod knytter han håbet om Libanons overlevelse til den aftale, Syrien forhandlede igennem med repræsentanter for de tre stærkeste militser - den maronittiske, den shiitiske Amal og den drusiske PSP-militser - i slutningen af 1986. Aftalen lægger op til at ændre det politiske system, således at det ikke er knyttet til de religiøse grupper og automatisk garanterer dem en bestemt repræsentation. Bæk Simonsen mener ikke, at syrerne vil blande sig i, hvordan landet herefter skal indrettes.

Jeg tror, Bæk Simonsen har ret i, at Libanons overlevelse - eller måske rettere befrielse - hænger sammen med at staten opbygges som en egentlig nationalstat og ikke efter den nationale pagt. Men at Syrien skulle kunne være garant for det, tvivler jeg

på. Bæk Simonsen nævner selv, at Syriens rolle i Libanon altid har været at sikre status quo, dvs. syriske sikkerhedsinteresser, specielt i forhold til Israel. Det er baggrunden for, at Syrien i borgerkrigens andet år greb ind til fordel for den maronittiske Libanesiske Front og tillod disse at massakrere palæstinenserne i Tel el-Zataar-lejren i Øst-Beirut. De lod endvidere Kamal Jumblatt myrde. Han var druserleder og leder af Den nationale Bevægelse, som er den anden side i borgerkrigen. Og så modsatte han sig, at Syrien skulle gribe militært ind i den selvstændige stat Libanons indre anliggender.

De gange Israel har angrebet ind i Libanon, også under den store invasion i 1982, har syrerne forholdt sig passive. Til gengæld deltog de aktivt i arbejdet for at få palæstinenserne fordrevet fra Tripoli i det nordlige Libanon i perioden derefter, og de har støttet Amal-militsen i de omgange, hvor denne fra sommeren 1985 og fremefter har belejret de palæstinensiske lejre i Beirut.

Da det lykkedes for Israel at indgå en fredsaftale med Amin Gemayel den 17. maj 1983, var stort set alle andre libanesere imod, fordi en sådan aftale ville lægge næsten al magten over til maronitterne. Syrerne støttede aktivt de libanesiske grupper, der gik imod, fordi aftalen alvorligt ville forrykke status quo til israelernes fordel. Aftalen blev forpurret og status quo opretholdt.

DEN LIBANESISKE stat er truet af indre splid, som såvel israelerne som syrerne forsøger at udnytte. Libanon ligger strategisk vigtigt mellem de to stater, men har også

stor betydning for de to supermagter, der står bag henholdsvis Israel og Syrien og som er meget interesserede i Libanon, fordi der er røre her, og fordi det, der sker, har betydning for udviklingen i hele Mellemøsten. Libanon kan nok overleve alt dette som selvstændig stat. Men det libanesiske folks befrielse afhænger af, at det lykkes at etablere en egentlig sekular nationalstat, der kan fastholde sin uafhængighed. Her kan det libanesiske folk lære af det palæstinensiske folk, der som nævnt har været en magtfaktor i Libanon siden 1969, og som stadig er det, trods fordrivelsen i 1982. Det er PLOs erfaring, at uafhængighed er en nødvendig forudsætning for ikke at blive underlagt andre magter og brugt i deres spil. Og det er PLOs erfaring, at en stat må være sekular og demokratisk, dvs. med lige ret for alle uanset religion.

BÆK SIMONSEN skriver i forordet, at det er svært at bruge ordene 'venstre' og 'højre' i forbindelse med Libanon. Men en udvikling á la den ovenstående, hvor den nationale selvbestemmelse og demokratisering forsvares, må betegnes som 'venstre'. Jeg synes, det er en dimension, som Bæk Simonsen mangler. Spørgsmålet er egentlig ikke om Libanon overlever. For det gør Libanon nok. Men spørgsmålet er, om Libanon kan overleve og blive til en demokratisk og selvstændig nation, der holder sig fri af regionale

og globale magters dominans. Og der er det rigtigt, hvad Bæk Simonsen skriver, at det er svært at bruge begrebet 'venstre' om shiiternes politiske bevægelse Harakat al-Mahrumin, (De undertryktes bevægelse) og deres militars Amal. Denne bevægelse er opstået, som en reaktion med den birolle shiitterne altid har været tiltænkt i Libanon. Men deres mål er at opretholde det nuværende politiske system - blot med mere magt til shiitterne.

Peter Hobel

*

Noter:

- (1) De palæstinensiske flygtninge, der kom til Libanon i 1948 forblev statsløse, for hvis de havde fået statsborgerskab, ville de jo afgørende have forrykket balancen mellem de forskellige trosamfund.
- (2) Den politik, der blev ført i denne periode, kaldes for shibabismen, efter periodens første præsident Fuad Shabib.
- (3) PLOs magt i Libanon blev formaliseret i Cairo-aftalen i 1969. Den giver PLO ret til at angribe Israel fra libanesiske territorium og giver palæstinenserne en vis selvstændighed i lejrene. Efter syrisk pres blev aftalerne begrænset i 1977 (Shatura-aftalen).

En nødvendig bog



NÅR SYV KAP'ERE skriver en bog og udgiver den på KAP's forlag, og den så anmeldes i KAP's tidskrift af en ottende - så er det måske nok lige ved at ligne en lovlig indadvendt affære. Kunne man tro. Men bogen er alt andet end navlebeskuende, den er aggressivt udadvendt. Den er ét stort angreb på en række af de a-historiske, anti-videnskabelige, semi-religiøse, post-moderne, ny-idealistiske tanker, som flourerer så livligt i disse år. Den er et angreb på det, der med et typisk tåget udtryk hedder "tidsånden". Den indbyder - og udruster - læserne til at gå videre ud med det angreb. Ikke særligt indadvendt. Og heller ikke - som ellers så ofte - rettet imod den øvrige venstrefløj, men mod selve højrevinden.

I mange år har vi nu hørt, at der blæser en strid højrevind, og venstrefløjen er i defensiven. Her er endelig en offensiv fra venstre - gid den må blive fulgt af flere. Hvor mange skal der til at danne en "vind" eller "bølge"?

DET FLOTTE ved det her angreb er, at det tager en lang række aktuelle spørgsmål op, fra historieopfattelse og erkendelsesteori, psykologi og pædagogik, kunst og atomfysik, og viser en sammenhæng mellem de for tiden dominerende opfattelser på alle disse områder. På hvert enkelt område

hersker individualistiske og liberalistiske forestillinger, som gør området til en støtte for et borgerligt samfundssyn, for et fortsat kapitalistisk Danmark.

Det er bredden i angrebet - og dets grundige underbygning - der giver angrebet vægt. Det er nok også det, der har fremkaldt så mange arrige modangreb på avisernes debatsider sommeren igennem. Jo bogen har bestemt funget i denne henseende. Den har tydeligt nok provokeret de professionelle debattører blandt politiske modstandere. Men også kun de professionelle. For den utrænede læser, for det almindelige politiske menneske, er bogen ikke til at læse, og dermed ikke til at bruge. Det er synd - ikke bare for ikke-læserne, men også for forfatterne og for formålet. Selvfølgelig er det en indsats at skrive klart for veluddannede akademikere. Men det er en større indsats - og bør være det næste mål - at skrive det samme for ikke-veluddannede ikke-akademikere, det er dem, der er flest af. Det er dem, der skal forstå og forandre.

Bogen bærer - heldigvis da - præg af at være skrevet af marxister. En historisk materialistisk verdensopfattelse lyser igennem den skarpe og for det meste meget overbevisende argumentation. Der er også mange fine opvisninger af modsætninger: op-

levelse-erkendelse, individ-samfund, medfødt-tillært - årsag-anledning m.fl. Men man kunne nok have ønsket sig at se lidt mere til dialektikken. Et af de få steder, hvor den tages i brug, på side 58, hvor Weinreich skriver om dialektikken mellem arv og miljø, hæver den straks forståelsesniveauet et stort trin. Uden en dialektisk behandling af modsætningerne kommer kritikken af de fremherskende opfattelser let til at stå som et ensidigt indlæg i en debat (mellem eksperter), og det kan let blive lidt uvedkommende for andre. Hvor man er i stand til at give en dialektisk belysning af modsætninger i opfattelserne, kan også diskussionen hæves over det almindelige skænderis niveau og læserne få mere at tænke videre over.

EN MEGET vigtig del af bogens kritik er kritikken af "os selv", kritikken af 70'er-marxisterne, hvortil flere af forfatterne selv hører. Den kommer igen mange steder, side 8, 42, 70, 77 m.fl. En lidt grundigere analyse og (delvis selv)kritik af 70'ernes dels naive, dels fortænkte marxisme kunne vi vist lære meget af. Hvor naive er vi nu - og hvor fortænkte - hvor langt fra "virkeligheden"? Hvis virkelighed?

Det er lidt af en oplevelse - selv om "oplevelse" jo er et uheldigt valgt ord i forbindelse med netop denne bog, der rigtigt stiller 'oplevelse' som en modsætning over for virkelighed - men det er nu lidt af en oplevelse, at et emne som historieundervisning kan fremstilles så spændende, politisk præcist og elegant, som Meisner gør det i bogens indledende afsnit.

Eller at det lykkes en histo-

riker og en filosof i bogens sidste kapitel, at blande sig i Nobelpristagernes skænderi. Scocozza og Dehlholm giver ikke bare en for udenforstående begribelig fremstilling af kernen i et par af atomfysikkens centrale problemer (som anmelderen ihvertfald ikke kan skyde hul i). De tager (s. 143-45) dialektikken i brug og kommer derved tilsyneladende det skridt videre, som Einstein og Bohr ikke kom.

I afsnittet om "Kunst - det lige gyldige og sandheden" gøres der et prisværdigt, men ikke særligt overbevisende, forsøg på at forklare, hvad meningen er med den postmodernisme, som med god grund er et af målene for bogens angreb. Det er nu nok ikke forfatterens skyld, at det ikke fremstår glasklart. Men desværre er hele kunstafrnittet det mindst klare af bogens fem kapitler. Det er måske typisk for marxister, eller for marxismen, at forståelsen af kunst ikke er så udviklet og afklaret som forståelsen af andre områder. Her er ihvertfald noget at indhente. En lille sidebemærkning: Det er vist også smuttet med proportionssansen, når et delafsnit på 1½ side får den lettere ambitiøse overskrift: Sandheden?

FREMTRÆDELSESFORMEN HAR jo blandt marxister ofte karakter af et skældsord. Her kunne forfattere eller forlag nu godt have beskæftiget sig lidt med den. En bogs form kan støtte eller genere opfattelsen af dens indhold. Dette her spændende og provokerende politiske debatskrift har fået form som et halvhjertet jubilæumsskrift fra en halvdød offentlig institution. Et uhåndterligt format, en sløv opsætning, linie-

længde på 70 enheder, og iøvrigt sætninger på op til 500 enheder, med 11 kommaer – det er læserfjendsk, det isolerer forfatterne fra læserne, det er dårlig publiceringspolitik.

Bogen er illustreret, hvad der er sympatisk. Illustrationerne er måske ganske spændende, men det er svært at se, at de egentlig fremmer tilegnelsen.

I SIN HELHED er bogen en bekræftelse af, at ideologisk afklaring, det kan KAP præstere. Men

den er ikke et gennembrud til nye kredse for denne afklaring. Fremstillingen forbeholder den stadig for de indviede.

Endelig titlen: Forsvar for fornuften. Mundret, som bogstavrim i reglen er, men er den rigtig? Er det fornuften, bogen vil forsvare? Fornuft kan vel kun defineres i forhold til et mål, man har, eller måske i forhold til ens klassemæssige placering. Bogen er snarere et forsvar for logikken. Og det er fint.

Philip Arctander

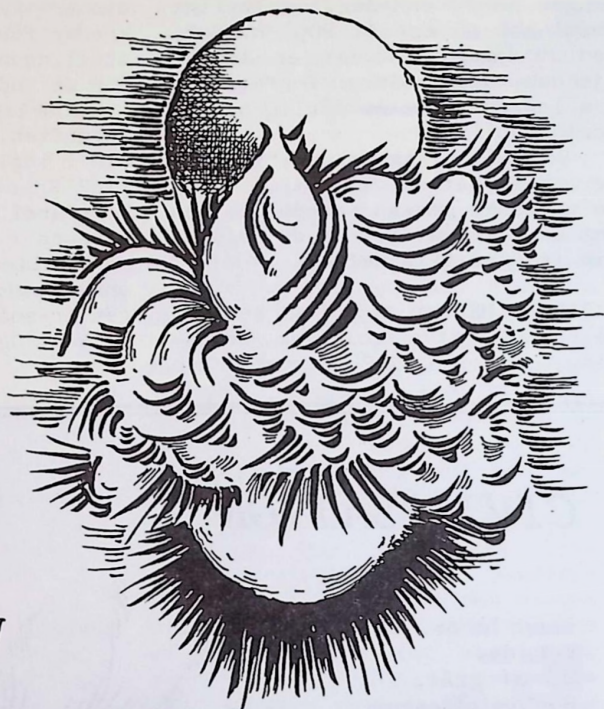
CIVILISATION

Børn løber.
Leende.
Ud af gråt.
Beskyttelsesrum.
Brænder.
Til sortblå.
Marmor.
I glødende.
Vind.



Af Søren W. Nielsen
Tegning: Henrik Stein

KON- TRO- VERS TIL DAGEN



idag vil jeg spille bold med kloden
sparke den gennem atmosfærens flammer
svæve vægtløs som en hungrende etiopier
over smeltede smørbjerge

idag vil jeg tilgive de politiske sten
nærme mig afstanden med et hævet kors
forbande gud i hvert beskyttelsesrum
under byernes panser

idag vil jeg parfumere dit afskedsbrev
købe et pund lever i slagterbutikken
kile det ind imellem radiatorribberne
og påkalde kærligheden

idag vil jeg sminke vore sår med løgne
oprette en klodsregning i paradisebar
danse festligt på venners gravstene
som en obskøn vendetta

Af Søren W. Nielsen
Tegning: Henrik Stein

NU KAN DU BLIVE MEDLEM



AF KAP's STØTTEKREDS



Kommunistisk Arbejderparti

Studiestræde 24, 2., 1455 København K. 01 152133

* For min. 100 kr. i kvartalet
* modtager du Arbejderavisen,
* diverse løbesedler og orien-
* tering om møder og arrange-
* ter. Og så støtter du KAP's
* politiske arbejde.
